

वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको १३ औं नगरसभाकाको तेश्रो बैठकमा

उप प्रमुख श्री निलकण्ठ खनालले

प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को

बजेट वक्तव्य

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका

कर्णाली प्रदेश सुर्खेत, नेपाल

आदरणीय नगर सभाका अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू

मुलक संघीय संरचनामा गए पश्चात सम्बत २०७९ साल बैशाख ३० गते स्थानीय तहको दोश्रो कार्यकालको लागि हामी निर्वाचित भएको १ वर्ष पुरा भएको छ । यसै सन्दर्भमा लोकतन्त्र, गणतन्त्र तथा कर्णाली प्रदेश प्रासिका लागि शाहदत् प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका सुर्खेतको १३ औं यस गरिमामय नगरसभाको बैठकमा नगर उप प्रमुखको हैसियतले आ.ब २०८०/०८१ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा खुसी व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

१. कोभिड १९को महामारीले आक्रान्त समयावधि पश्चात देखिएको आर्थिक विषमताका कारणले सिर्जना गरेको परिस्थितिको सामना गर्दै नगरपालिकालाई समृद्ध गराउन र अर्थतन्त्रलाई गतिशील तुल्याउँदै पुनरुत्थान गर्न सकिन्छ भन्ने दृढ विश्वासका साथ म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अनुमानित आय व्यको विवरण सार्वजनिक गर्दछु ।

२. बजेट तर्जुमा गर्दा मैले नेपालको संविधान, नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना, संघीय सरकार तथा कर्णाली प्रदेश सरकारो बजेट वक्तव्य, कर्णाली प्रदेशको प्रथम आवधिक योजना, दिगो विकासका लक्ष्य, विभिन्न ऐन नियम तथा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन लगाएतका कार्यविधिहरू, चुनावी घोषणापत्र र वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई महत्वपूर्ण आधारको रूपमा लिएको छु । यस नगरको दीर्घकालीन सौँच "शैक्षिक प्रशासनिक र पर्यटकीय शहर, स्वच्छ, समुन्नत वीरेन्द्रनगर" बाट निर्देशित हुँदै जनप्रतिनिधि, वुद्धिजीवी, पेशाविद् र आम नगरवासीबाट प्राप्त सुझावलाई समेत यथोचित महत्व दिएको छु ।

आदरणीय सभा अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू

म आ.ब. २०८०/०८१ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आदरणीय अध्यक्षज्यू एवं सदस्यज्यूहरू,

अब म नगरपालिकाको आ.ब.२०८०/०८१ का लागि राजश्व तथा व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

१. सीमित स्रोत साधनले असीमित माग र बढ्दो आकांक्षालाई एकै पटक सम्बोधन गर्न नसकिने यथार्थमा नगरपालिकालाई नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार वाट प्राप्त बजेट सिलिङ्ग, नगरको आन्तरिक आय समेतलाई आँकलन गरी उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमहरू प्राथमिकता आधारमा कार्यान्वयन गर्नका लागि आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि निम्नानुसार बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

बजेटको लक्ष्य:

२. शैक्षिक, प्रशासनिक र पर्यटकीय शहर, स्वच्छ, स्वस्थ, समुन्नत वीरेन्द्रनगर भन्ने सोचका साथ अघि बढी वीरेन्द्रनगरलाई आर्थिक रूपले सम्पन्न, भौतिक रूपले योजनावद्ध शहरी सुविधायुक्त, लैंगिक रूपमा महिला मैत्री, सामाजिक रूपले समावेशी/सहभागितात्मक, वातावरणीय रूपले स्वच्छ, सफा तथा व्यवस्थापकीय रूपले सुव्यवस्थित शैक्षिक, प्रशासनिक र पर्यटकीय शहरको रूपमा निर्माण गर्दै कर्णाली प्रदेशको व्यवस्थित राजधानीका रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य लिईएको छ ।

बजेटका उद्देश्यहरू:

३. अब म आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटका उद्देश्यहरू उल्लेख गर्न चाहन्छु नगरवाट लगाइने कर तथा दस्तुरको दायरा फराकिलो पार्ने नगरको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्ने ।

- स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा नगरबासीको सहज पहुँचमा वृद्धि गर्न अल्पकालिन ब्यवस्थापन गर्दै दिर्घकालिन ब्यवस्थापनको सुरुवात गर्ने ।
- सहरी पूर्वाधारहरूको विकास तथा विस्तारबाट सेवा, सुविधा र बजारमा पहुँच र उपयोग वृद्धि भई जीवनयापन सहजता ल्याउने ।
- कृषि तथा पशुपालन पेशा व्यवसायिक रोजगारमूलक तर्फ उन्मुख गराउनुका साथै देशमा उत्पन्न हुन सक्ने खाद्य संकट संग सामना गर्न सक्ने बनाउने ।
- नगरभित्रका भूमिहिन दलित भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासी परिवारलाई भूमिको मालिक गराउन प्रारम्भ गर्ने ।
- नगरपालिकाको शैक्षिक योजना सहित प्रादेशिक शैक्षिक हबको गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने ।
- गुणस्तरीय विद्यालय शिक्षामा सबै बाल बालिकाहरूको समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- यूवाहरूमा अनुशासन, सक्षमता स्वावलम्बन, भविष्य प्रति सम्बेदनशिलताको विकास गर्न यूवा लक्षित कार्य गर्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि र सुलभता ल्याउनुका साथै विभिन्न महामारीसंग सामना गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्था बनाउने ।
- वडा कार्यालय सम्म नै विद्युतीय सुशासनको विस्तार तथा विधुतिय प्रशासनिक नियमन गर्ने
- विपदजन्य जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्व तयारीमा रहने ,
- उद्यम व्यवसाय विकासमा महिलाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गरी आय आर्जनमा क्रियाशिल गराउनु,
- नगरको सौन्दर्य प्रवर्धनलाई प्राथमिकतामा राखी फोहरमैला व्यवस्थापनमा वैज्ञानिक व्यवस्थापनको शुरुवात गर्नु,
- संघ तथा प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमसंग समन्वय र विकास साझेदारहरू संग सहकार्य गरी विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने,

सभाध्यक्ष ज्यू तथा सभा सदस्य ज्यूहरु

माथि प्रस्तुत भएका उद्देश्यहरु पूरा गर्नका लागि देहाय बमोजमका क्षेत्रगत नीति अबलम्बन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

क - राजस्व तथा वित्त व्यवस्थापन तर्फ

१ आर्थिक वर्ष ०८०/०८१ का लागि स्वीकृत कर दस्तुरलाई समय सापेक्ष संशोधन सहित र करको दायरा विस्तारको नीति तथा करका दरहरुमा आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा छुट एवं सहूलियत दिने नीति लिईनेछ । चालु आ.ब.मा रु.२७ करोड ५ लाख अनुमानित गरिएकोमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ कर प्रणालीमा सुधार गरी रु. ४० करोड ४३ लाख ९ हजार संकलन गरिने लक्ष्य लिइएको छ ।

२ नेपालको संविधान अन्तर्गत स्थानीय तहको अधिकार सूची भित्र पर्ने सम्पत्ति कर, भूमीकर, घरजग्गा वहालकर, व्यापार व्यवसाय कर, जडिबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर, सवारी साधन कर, विज्ञापन कर, मनोरन्जन कर, वहाल विटौरी शुल्क, पार्किङ शुल्क, विभिन्न सेवा शुल्क दस्तुर क्षेत्रलाई फराकिलो पादैँ कर एवम् शुल्क तिरेको अनुभूति हुने गरी कर संकलन कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

३ नगरपालिकाले कानून बमोजिम लिने घरवहाल कर, व्यवसायकर जस्ता नगरका प्रमुख श्रोतका रूपमा रहेका करहरु प्रत्येक वडा कार्यालयबाट टोल विकास संस्था तथा नीजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा कर संकलन गरिनेछ । यसरी संकलित व्यवसाय कर र घरवहाल करबाट प्राप्त रकमको १५ प्रतिशत रकम वडा कार्यालयलाई कर असूलीमा सहयोग गर्ने टोल तथा नीजी क्षेत्रलाई माग अनुसारका आवश्यक पूर्वाधार, सडक वत्ती, सरसफाई, विपद् व्यवस्थापन र अत्यावश्यक सार्वजनिक सेवा ब्यवस्थापन तथा राजस्व असूलीका कार्यक्रम संचालन गर्न प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइने छ । राजस्व वृद्धिका लागि टोल विकास संस्था र नीजी क्षेत्र परिचालनका लागि लागि रु.१ करोड १० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

ख पूर्वाधार विकास तर्फ

४ उपत्यकाको खानेपानी समस्यालाई दिगो समाधान गर्न भेरीको पानी लिफ्टिङ्ग आयोजना अगाडि वढाउन संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र विकास साझेदारहरू संग सहकार्य गर्न आवश्यक म्याचिङ्ग फण्डको ब्यवस्था गरिएको छ, यसै आर्थिक वर्ष मा यस आयोजनाका लागि रु ७ करोड विनियोजन गरिएको छ।

५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको खानेपानीको समस्यालाई तत्काल समाधान गर्न डिप बोर्डिङ्ग, खानेपानी पाइप लाइन विस्तार तथा पुराना आयोजनाहरूको मर्मत संभार र विस्तारका र खानेपानी प्रणाली सुधारको लागि यथोचित बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

६ कर्णाली प्रदेशको राजधानीको अस्तित्वलाई विशेष ध्यान दिंदै राजधानी केन्द्रीत शहरी सौन्दर्यताका पूर्वाधारहरूलाई विशेष जोड दिंदै चोक सुधारका लागि रु ५० लाख , फुटपाथ सजावट २० लाख, घण्टाघर पार्क ७० लाख, पार्कीङ्ग ब्यवस्थापनका लागि रु ५० लाख, ट्राफिक लाइट ब्यवस्थापनका लागि रु ४० लाख जस्ता सहरी पुर्वाधाका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७ माथि उल्लेखित आयोजनालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी सहरी पूर्वाधारहरूको विकास तथा विस्तारबाट सेवा, सुविधा र बजारमा पहुँच र उपयोग वृद्धि भई जीवनयापन सहजता ल्याउन विभिन्न आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनका लागि वडा तथा नगर स्तरबाट कार्यान्वयन हुने गरि सशर्त बाहेक पुर्वाधार विकास तर्फ रु ३१ करोड ४८ लाख १० हजार विनियोजन गरेको छु ।

ग सामाजिक विकास तर्फ

८ यस नगरपालिकालाई प्रादेशिक शैक्षिक हबको गन्तब्यका रूपमा विकास गर्दै गुणस्तरीय विद्यालय शिक्षामा सबै बाल बालिकाहरूको समतामुलक पहुँच सुनिश्चित गर्न ५ करोड विनियोजन गरेको छु ।

९ आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि र सुलभता ल्याउनुका साथै विभिन्न महामारीसंग सामना गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्था बनाउन २ करोड, नगर अस्पताल संचालन गर्न रु ५० लाख, सिकल सेल एनिमिया जाँच मेशिन खरिदको लागि रु २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१० विकास प्रकृत्यामा महिला दलित जनजाति आदिवासी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहुँचमा वृद्धि गर्दै अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गराउन, यूवाहरूमा अनुशासन, सक्षमता स्वावलम्बन, भविष्य प्रति सम्वेदनशिलताको विकास गर्न विभिन्न आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनका लागि वडा तथा नगर स्तरबाट कार्यान्वयन हुने गरि सशर्त बाहेक सामाजिक विकास तर्फ रु १३ करोड ४ लाख १८ हजार विनियोजन गरेको छु ।

घ आर्थिक विकास तर्फ

११ कृषी व्यवसायमा महिलाहरूको सहभागितामा वृद्धि गर्दै कृषि तथा पशुपालन पेशा व्यवसायिक रोजगारमूलक तर्फ उन्मुख गराउनुका साथै देशमा उत्पन्न हुन सक्ने खाद्य संकट संग सामना गर्न सक्ने बनाउन कृषि विकास तर्फ १ करोड २५ लाख र पशु विकास तर्फ रु ३५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

१२ चालु आ. व. भित्रै नगरभित्रका भूमिहिनहरूलाई पुर्जा वितरणको कार्य सुभारम्भ गर्न सो को व्यवस्थापनका लागि रु १ करोड विनियोजन गरेको छु ।

१३ त्यस्तै माथि उल्लेखित भूमि, कृषी र पशुपालनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्दै सहकारी, घरेलु उद्योग पर्यटन प्रवर्धन, युवा उद्यम, महिला स्वरोजगार जस्ता कार्यक्रमका लागि यथोचित बजेटको व्यवस्था गर्दै आर्थिक विकास तर्फका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सशर्त बाहेक आर्थिक विकास तर्फ रु ५ करोड ४० लाख ३ हजार विनियोजन गरेको छु ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

१४ नगरको सौन्दर्य प्रवर्धनलाई प्राथमिकतामा राखी फोहरमैला व्यवस्थापनमा वैज्ञानिक व्यवस्थापनको शुरुवात गर्न रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

१५ नगर भित्र हरियालि प्रवर्द्धन, जल पुनर्भरण गर्न रु २५ लाख र छाडा पशु नियन्त्रण तथा गौशाला सञ्चालन व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्न रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु,

१६ १ वडा १ खुल्ला क्षेत्रका लागि रु ४० लाख तथा विपदजन्य जोखिम न्यूनिकरणका लागि पूर्व तयारीमा रहन रु २० लाख विनियोजन गरेको छु ।

१७ त्येस्तै माथि उल्लेखित विषयहरुलाई प्राथमिकतामा राख्दै वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनका क्षेत्रमा संघीय सरकार प्रदेश सरकार र विकार सझेदारहरु संग समन्वय एवं सहकार्य गर्ने गरी वडा तथा नगर स्तरबाट कार्यान्वयन हुने गरि सशर्त बाहेक वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ रु २ करोड ८४ लाख ७० हजार विनियोजन गरेको छु ।

च सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास

१८ वडा कार्यालय सम्म नै विद्युतीय सुशासनको विस्तार तथा विधुतिय प्रशासनिक नियमन गर्न रु १० लाख विनियोजन गरेको छु, र सि सि क्यामरा मर्मत थप जडानका लागि रु २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

१९ राजश्व सुधार कार्यक्रम गर्न रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

२० माथि उल्लेखित कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै नगरको आवधिक योजना, प्रोफाईल निर्माण, सुशासन प्रवर्द्धन, कर्मचारी पदाधिकारीहरुको क्षमता विकास, सञ्चारकर्मीको प्रोत्साहन तथा मिडिया परिचालन गर्न, न्यायिक सेवा व्यवस्थापन गर्न यथोचित बजेटको व्यवस्थापन गर्दै सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास क्षेत्रमा वडा तथा नगर स्तरबाट कार्यान्वयन हुने गरि सशर्त बाहेक सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास तर्फ रु ३ करोड ५५ लाख ८९ हजार विनियोजन गरेको छु ।

२१ नगरको सेवालार्ई नियमन गर्न नगर प्रहरी नियुक्ति गरि परिचालन गर्न चालु तर्फको बजेट बाट समेत थप रु २ करोड विनियोजन गरेको छु ।

आदरणीय नगर सभाका सभा अध्यक्षज्यू

अव म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयको लागि स्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आगामी आर्थिक वर्षको खर्च व्यहोर्ने स्रोत निम्न अनुसार रहेको छ ।

१. संघीय वित्तीय सामानीकरण अनुदान रु २२ करोड ८९ लाख,
२. संघीय सशर्त अनुदान रु १ अर्ब ३८ करोड ३० लाख,
३. संघीय राजश्व बाँडफाँड रु १७ करोड ९६ लाख, ३१ हजार,
४. संघीय सरकार विशेष अनुदान पुँजिगत रु १ करोड,
५. संघीय सरकार समपुरक अनुदान पुँजिगत रु ५५ लाख,
६. प्रदेश सरकार वित्तीय सामानीकरण अनुदान रु २ करोड ९३ लाख २६ हजार,
७. प्रदेश सशर्त अनुदान रु ३१ करोड २९ लाख ९० हजार,
८. संघीय सरकार समपुरक अनुदान रु १ करोड,
९. प्रदेश राजश्व बाँडफाँड रु ३० लाख ३३ हजार, ९६७
१०. नगरपालिकाको आन्तरिक आय रु ४० करोड ४३ लाख ९ हजार,
११. अव २०७९/०८० को खर्च नभई मौज्जात रहने रकम बाट रु ५ करोड,
१२. सामाजिक सुरक्षा अनुदान ४० करोड,
१३. साझेदारी विकास कोष तथा स्थानिय विकार कोष रु ९५ लाख, गरी

कुल बजेट ३ अर्ब २ करोड ६१ लाख ८९ हजार ९ सय ६७ मात्र आगामी आ.ब.का लागि प्रस्ताव गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष एवंम नगर सभा सदस्यज्यूहरु,

अव म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयको लागि स्रोत व्यवस्थापनको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- तलब भत्ता कार्यालय सञ्चालन रु ३१ करोड ६५ लाख,
- वडा कार्यालय संचालन तथा पुजिगत सहित रु १९ करोड २८ लाख,
- नगर स्तरिय कार्यक्रम रु ३८ करोड ५९ लाख,
- सशर्त अनुदान संघ (कृषी, पशु, खानेपानी, शुसासन तथा पुर्वाधार, स्वास्थ्य, शिक्षा रोजगार, झोलुङ्गे पुल जस्ता कार्यक्रम) रु १ अर्ब ३८ करोड ३० लाख,
- विशेष अनुदान संघ रु १ करोड
- समपुरक अनुदान संघ तर्फका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु रु ५५ लाख
- शशर्त अनुदान प्रदेश रु ३१ करोड २९ लाख ९० हजार
- समपुरक अनुदान प्रदेश तर्फका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु १ करोड
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम रु ४० करोड
- साझदारी विकास कोष र स्थानिय विकास कोष रु ९५ लाख

गरी कुल रु ३ अर्ब २ करोड ६१ लाख ८९ हजार ९ सय ६७ विनियोजन गरेको छु ।

जसको चालु पूजिगत र वित्तीय व्यवस्था यस प्रकार रहेको छ ।

क्षेत्र	बजेट रकममा रु	प्रतिशत
चालू	१,७३,४६,९९,००० (एक अर्ब तिरहत्तर करोड छयालिस लाख उनन्सय हजार मात्र)	५७.३२
पूँजीगत	१,२५,८९,९०,९६७ (एक अर्ब पच्चिस करोड उनानब्बे लाख नौ सय सतसठ्ठी मात्र)	४१.६
वित्तीय व्यवस्था	३,२५,००,००० (तीन करोड पच्चिस लाख मात्र)	१.०७

आदरणीय नगर सभाका सभा अध्यक्ष ज्यू तथा सभा सदस्य ज्यूहरु

यस बजेटको कार्यान्वयनबाट विगतको अथक प्रयासबाट प्राप्त उपलब्धिलाई संस्थागत गर्दै, सबै नगरबासीका लागि अति आवश्यक पूर्वाधार निर्माण, सामाजिक न्याय, आधारभुत शिक्षा एवं स्वास्थ्य सेवामा पहुँच लगायत नगरको सबै क्षेत्रको दिगो एवं सन्तुलित विकासमा टेवा पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा,

बजेट कार्यान्वयनमा विगतमा झै सबै जनप्रतिनिधि ज्यूहरु, राजनीतिक दल, निजी व्यावसायिक क्षेत्र, संघ संस्था एवं नगरबासी सम्पूर्ण दिदी बहिनी, दाजुभाईहरुबाट सहयोग हुने अपेक्षा लिएको छु । बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा महत्वपूर्ण सल्लाह सुझाव दिनुहुने सबै राजनैतिक दल, जनप्रतिनिधि, निजी व्यावसायिक क्षेत्र, संघ संस्था सम्पूर्ण नगरबासी दाजुभाई दिदी बहिनी, नगर प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरु लगायत पत्रकार जगत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै बजेट कार्यान्वयनमा समेत सबैबाट सहयोग हुने अपेक्षा लिएको छु ।

धन्यवाद । ।

मिति: २०८०/०३/१० गते आईतबार

निलकण्ठ खनाल

उप-प्रमुख